

หัวข้อวิจัย การศึกษาวัฒนธรรมกับดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน:ศึกษากรณีกลองยาว
คณะเทพนิมิต
ชื่อผู้วิจัย นายทรงเดช แสงนิล
คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

เมื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของกลองยาวคณะเทพนิมิต อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ทราบถึงรูปแบบ การละเล่น กลองยาวดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่ยังนิยมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการแสดงกลองยาวนิยมแสดงในประเพณี ฮีต 12 เช่น งานบุญเดือน 4 หรือบุญสะเทวดามีขบวนแห่ผ้าสะเทวด งานบุญเดือน 6 หรือบุญบั้งไฟ มีขบวนแห่บั้งไฟ งานบุญเดือน 11 บุญออกพรรษา นอกจากนี้ นิยมแสดงในประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น การบวชนาค ผ้าป่ากฐิน ขบวนกลองยาวนำสนใจกลองยาวจะมีลีลาท่าทางสวยงามแปลกตา เสียงกลองมีท่วงทำนองที่เร้าใจ พัฒนาการการแสดงกลองยาวประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง กล่าวคือ เครื่องดนตรี เดิมใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน 3 – 5 ชิ้น ปัจจุบันมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาเล่นผสมวงที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า เครื่องดนตรีสากลใช้บรรเลงทำนองให้เกิดความสนุกสนานมากกว่าการตีกลองยาวที่มีจังหวะกลองยาวอย่างเดียว แต่คณะกลองยาวคณะเทพนิมิตยังคงอนุรักษ์การบรรเลงแบบโบราณไว้ได้เป็นอย่างดี ลักษณะการแสดงกลองยาว กลองยาวแบบดั้งเดิมไม่มีขบวนพ่อนรำ ประกอบการแสดงปัจจุบันมีขบวนพ่อนรำ ลักษณะการบรรเลงกลองยาวเมื่อจะเริ่มแสดงใช้กลองยาวตีเป็นสัญญาณเพื่อเริ่มการแสดง กลองยาวประยุกต์ใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลงเป็นทำนองเพลงขึ้นก่อน แล้วกลองยาวและเครื่องดนตรีอื่น ๆ จึงเล่นตาม การแต่งกาย เดิมสวมเสื้อข้อมความ นุ่งโสร่ง ผ้าขาวม้าโพกศีรษะและคาดเอว โอกาสในการแสดงกลองยาว เดิมเป็นการรวมตัวกันแสดงกลองยาวตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยมีค่าจ้าง ปัจจุบันพัฒนาการด้านนี้ของคณะกลองยาวเพื่อรับจ้างแสดงในงานต่าง ๆ และเพื่อประกวดแข่งขันนอกจากนี้ปัจจัยการเกิดและดำรงอยู่ของคณะกลองยาวอีสานคณะเทพนิมิต อำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคามเกิดจากการแสดงความสามารถทางการตีกลองยาว เพื่อต้องการรางวัลตอบแทน และเมื่อประกวดชนะนอกจากจะได้รางวัลแล้วก็ทำให้มีชื่อเสียง การมีชื่อเสียงทำให้มีผู้ว่าจ้าง เมื่อมีผู้ว่าจ้างให้ไปแสดงก็จะได้ค่าจ้างที่แพงขึ้น และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ชาวอีสานมีนิสัยร่าเริง ชอบความบันเทิงสนุกสนาน ดังนั้นการเกิดของกลองยาวจึงเกิดจากความต้องการของชาวบ้านอีกด้วย